

A KALANDOR HAGYATÉKA

Domonkos István

„Mindnyáját akkor sírja vissza-
várja felszedni újra húsát és alak-
ját, s hallgatni Örök Zúgó sza-
vára”.

(Dante)

I.

A falak, melyeknek árnyékából kiszólnak néha-néha cigarettáért, eres kezük a fényre tolva, halálukkal leomlanak. De élnek még, torkukból füst gomolyog, messze hangzik a csalogató kiáltás.

Lüktetve várokoznak minden támadó gondolatnak felkínálva szerzett lényegüket.

Lopott húsok és ékszerek tulajdonosai.

Idegen falvakat járva maradnak zavartalanok a maguk szegénységében.

A zsákmány bőségével eltelten gyakran énekelnek.

Ó-dal ihletésűek.

Amulnánk: miből teremtik a szépet?

Sárból, kórókból e korán serdülő, előre eladott gyerekeket?

II.

A lopás az éj kényszere. Mint lusta hernyókat a rétek zöldje, az éj, e külső szín, magába olvasztja őket. Felfedezheted bennük a sár hajdani formátlanságát, a megemésztett virágok hajdani színét.

A tudatos távolodás örömeinek bábjai, még túl bütykös ujjakkal, még túl lomhán, kurjongatva az árkádok alatt.

Virágok zakatolnak. Árvalányhaj közt legelész egy gép.

Immár pára takarja völgyben a mozdonyokat, a tér öreg napszamosait, a kerekek még forognak, felszikkázik időnként itt-ott a vér is, a talpfák létraként az ürbe támasztva, még élő ajkakba kapdos itt-ott a cigarettavég.

E kép a halálról az ő hitványságuk.

De a rögök közt tücskök lüktetnek. Tegnap este kék kötelek lógtak a rezések nyakán, az ajkukra szorított fúvókák szegélyén nyáluk fröcskölt és gyöngyözött, mint a temetésen.

Miután a tábortüzek kihunytak, ajkukon gúnyos mosolyal ők is megjelentek, s hosszú fehér ujjakkal sokáig turkáltak a hamu között.

III.

Elindultak: utak születtek. Ballagva szeretkeztek. Isteinek édesbítették hétköznapi bűneiket. Őltek a vér csodájával eltelt az első hangok számbavevéséig. Dalolhattak, a dal megszületett.

A nemek párharcát figyelték az időben. A barátkozás tragédiáit.

Egymásról így vélekedtek: végzetük, hogy győzni mertek, erejük az alázatos könyörtelenség. Ők az ismeretlen füvek első áldozatai.

Könyörögtek: bár távozástok eredménye a titkok elburjánzása lesz, az igazság birtokában köztünk nem élhettek, hallgassatok a puszták hívó szavára.

Bizonygatták: szeretet az, ha ostorral hosszabítod képzeleted.

Így üldögéltek, jóllakottan, egymás nyitott tenyerébe, a csészek iszapjába bámulva.

IV.

Lányát a folyópartra vitte. A folyó igényt tart mindenre, ami élő, mindenre, ami holt. Látott már durva rönköket tehetetlenül hánykódni benne, meglepte egyszer a habokon lebegő női test fenséges nyugalma. A folyó szebb a leg-

fényesebb késnél, (benne önsúlyod gyilkosod), ereje megszlik a test felületén, a golyótól ebben különbözik. A víz ereje csodálatosabb a nyakra szoruló ujjakénál.

És szólt: tested a gyilkosod! A halál felelőssége a holtaké. Ha meghalsz, a rögökre, egymásra is felfigyelnek.

...örvények fonódtak rá, már a kezdetben dalok, még hallotta két rímben a halálát, s ráharsant a fenék zöldje, már legenda volt, szájában szó, hínár és homok.

V.

Képzelet erőfeszítése a világ. Nézd a tárgyakban az anyag igyekezetét: névtelenségét feladva bennük megmaradni. Nézd a formát, mely a teremtésről egyedül árulkodik. Nézd az akaratot magadban, a téves választással béklyóztat.

Tapintottál és zsongott belül a kő. Bámészkodtál és a tájak tovaszaladtak belőled. Látásod a tárgyak akarata volt csupán: közönyük feledve létezni benned. Átkozódtál, és éjjel a hangok, visszatérve, fáradtan dőltek el lelked, hang-létüktől megiszonyodtam. Ízeket dédelgettél, és nem tudtad, az édes a gyümölcs alázata-e vagy bosszúja. Végül szerettél: a lány ajkát nyújtotta. Szerettél: csókod csupán bőrreig hatolt.

Már-már magukban tudva csókolnák a kedvest.

Már-már bántó értelmükben a tárgyak indokolatlan jelenléte, búgnak szakadatlan, elkíváncozva a gondolatokból, mondathaláluk sem teljes, hazajárnak a titkok látszatát növelve.

Érdemes volt-e a nemek közötti különbségeket ennyire eltúlozni? Kedvesében a lány már nem ismer magára, a csipkék, a selymek, a fátylak rejtelmeiben a férfi társtalan bolyong.

Figyeld végül a mosolyt arcodról leválva, ha holt-arcuk bejárja ajkukon kinnal, hogyan alakul, törik, veszíti lényegét.

Az örök tartalomtól nem többek.

VI.

Törvény a test tanácsa: lemondás! Tíz-testük sem bírná el mind az érzékszerveket. Az értelem felszínre meredten marad, nem több félénk érintésnél a halott anya arcán, vagy: ajtónkhoz már testvér sem közelít.

Nevezett részekre bontva az úr bennük teljesedne ismét, mint egy anyaöibe omolva, félnek magukba fogadni.

Lemondás a csók, elérhetetlen, a táj, látni sem kell, a zene, melyre visítózva összesereglenek s ámulatukban orruk piszkálják, mind az illatok, virágok barbár ámítói.

S a rezgésszám, mely meghaladja fülük erejét, a csend, próbára téve a képzeletet, a szerelmes szervezet erőfeszítése egy sorért s az értelem undora fölötte?

Éjjel megalázkodnak ujjukon számlálva a régi szeretőket, de rút minden, ami szült: miután a napot égre veti, mélységei erőt vesznek a tengeren.

Ők feltámadnak időnként, úgy születnek.

VII.

Hol a gyötrelem földi fegyverektől mentes, gyermekeikkel csalva maguk, izléssel verten, nagy nemzeteket, dicsért műveket, hű szeretőket utálni ott mernek.

Merre fut mind életét félredobva, merre szállnak a pillanatban dicsérve-átkozva?

Egymásba késsel fogódnak.

Van-e erő, mely velük szembefolyna, vagy zuhanni kénytelenek vérük súlyánál fogva, s ha lenne tán, az is vérük volna?

Kit a szó érintett, nem néz lány sem arra.

VIII.

Kalandor az, ki ma a holddal újra kezdi. Egy élet ma apró hírnek is kevés. Gazdátlan minden pillanat, ki a jelent múltba fogná, gyáván jövőbe szaladt.

IX.

Nemi viszonyban egy-két halott költővel: olyan is szavuk! Övék tán a siratás képlete? E sorok itt, s mind a sorok, melyekben gyakorlottan forgatják késüket? Övék tán a légy: megértetik vele, a hangya is: levéltári lelet.

Szép ez a táj, mint egy gyilkosság.

Palackban áll a vér: a könyvek tele. Az eperfák versektől elnyúttan hevernek, a fecskék s mind a régi, bevált madarak, a zápor, a táltos, a ló, salakos mezőkön rozsdásodnak a csillagok.

Aki él, a haláltól lejjebb esni vágyik: megvetett minden halott.

X.

A jóság mellett döntött miután az oltár mögött egy anygallal hált.

A szomszédok miatt sokszor abbahagyta harsogó dalát.
Végül lyukas belekkel útra kelt, lapulevéllal árva fene-
kén, mályvaszínű vízre lelt, s kiitta mind-mind-mind a
szegény.

XI.

Nőknek sem tette a szépet, kutyákat ríkatott öblös hang-
szerével. Hordóként szunnyadt körötte néhány kongó barát,
fösvény volt, maga itta ki mérgében mérgezett borát.

XII.

Láttam a halálugrást. Dob sem pörgött, fáradt orozslánok
sem kapták fel fáradt fejüket a vér számukra ismeretlen
szavára.

Minden az első találkozásra emlékeztetett.

Az is, hogy úgy gondoltuk, tréfa a tévedés, szándékos
a vér ott, hol az imént még ló nyomtatott körbe, bohóc do-
bálta csörgő sapkáját magasba.

Értünk nem lendül kötél. A tátongó padsorok fölött je-
lenlét nélküli értünk a tér.

Minden az első csókra emlékeztetett.

Ahogy riadtan körülnézett, törött tagjain szégyenkezve,
meztelen vérén.

Fájó halállal növelni egyetlen ugrás kétes távlatait.